

Economie op vwo en universiteit

Dezer dagen ziet Nederland er weer feestelijk uit. Bij veel huizen hangt de vlag uit omdat een van de kinderen met succes de middelbareschoolperiode heeft afgerond en gereed is om na de zomer richting hogeschool of universiteit te vertrekken. Ongeveer 10.000 vwo'ers zijn geslaagd met een profiel Economie en Maatschappij; een vergelijkbaar aantal zal straks onze collegebanken gaan bevolken. Als bagage wordt zowel de vergaarde kennis als de aangeleerde houding meegenomen.

In september is de vreugde verstomd, blijkt veel van het geleerde van weinig waarde, en de houding een probleem. Elk jaar opnieuw hoor ik mijn collega's harder klagen dat de nieuwe lichter weer slechter is. Ook het relatief grote aantal uitvallers in het eerste universitaire jaar suggereert dat het vwo niet echt goed op de wetenschap voorbereidt.

Zijn de scholieren die economie in het pakket hebben voldoende uitgerust om de uitdagingen die de universiteit biedt op te pakken? Of hebben ze op school een verkeerd beeld gekregen van wat hun te wachten staat en van wat van hen verwacht wordt? Een blik op het economie-examen van het vwo van dit jaar suggereert het laatste.

In mei ging een van de opgaven over het belang van Schiphol voor de concurrentiekracht van Nederland. Voorwaar, geen klein thema. Concreet werd de scholieren gevraagd een betoog te schrijven, waarin, in maximaal 190(!) woorden (evenveel als in de eerste drie alinea's van deze column), beargumenteerd wordt of Schiphol geprivatiseerd zou moeten worden dan wel het beste in overheidshanden kan blijven. Op basis van aangeleverde informatie moeten leerlingen kiezen tussen vóór of tegen, waarbij de keuze met drie argumenten onderbouwd moet worden.

Wat moet je daar nou mee? Zou u het kunnen? Mag je verwachten dat een scholier een zaak waarover politiek jarenlang gesteggeld is, en waaruit geen duidelijke conclusie naar voren kwam, behalve dan dat het een lastig vraagstuk is, dat details ertoe doen, en het antwoord genuanceerd ligt, in een kort betoog kan afdoen? Nee dus.

Kwalijk is vooral dat met een dergelijke opgave gesuggereerd wordt dat economie geen (serieuze) wetenschap is, maar *armchair theorizing*; dat economie bestaat uit het losjes filosoferen op basis van een paar gegevens, waarvan de juistheid niet gecheckt moet worden; dat het gaat om het bedenken en inventariseren van argumenten, dat elk argument telt, en dat het

vervolgens volstaat om een opinie te vormen. Met dat beeld voor ogen kan het niet anders dan dat scholieren na de zomer inderdaad menen in een andere wereld terecht gekomen te zijn.

Ik nodig de lezer uit de opgave, en uitwerking, op internet te bekijken (www.havovwo.nl) en met mij vast te stellen dat werkelijk alles wat fout kan gaan hier ook inderdaad fout gaat. De context is voor een deel in strijd met de werkelijkheid. Feiten zijn klaarblijkelijk niet echt van belang en relevantie geen criterium. Bovendien wordt geen onderscheid gemaakt tussen hoofd- en bijzaken; tussen de kernactiviteiten van de luchthaven, waar de publieke belangen spelen, en de nevenzaken, waar privatisering reeds een feit is. Het correctievoorschrift noemt acht argumenten die gebruikt kunnen worden, maar vier van deze zijn irrelevant en drie onjuist. Eén argument wordt in het beleid vaak genoemd, maar is wetenschappelijk-empirisch zwak onderbouwd.

Het gaat natuurlijk niet om het oplepelen van argumenten, maar om het kritisch beoordelen daarvan. Er moet om een analyse gevraagd worden, zodat zin en onzin van elkaar gescheiden worden. Die analyse is ook op het vwo mogelijk; leerlingen kan expliciet gevraagd worden de kracht van argumenten te wegen. Bijvoorbeeld, het argument dat staats eigendom de voorkeur geniet omdat het overheidsinkomsten genereert, moet verworpen worden: ook verkoop levert inkomsten, en zelfs meer als door privatisering de luchthaven efficiënter gaat werken. Het minst dat van het vwo verwacht mag worden, is dat het scholieren een kritische houding bijbrengt. Deze opgave doet het tegendeel: het eist brave volgzzaamheid; argumenten moeten als gegeven worden beschouwd en in de juiste hokjes worden geplaatst.

Wij op de universiteit moeten niet klagen, maar de handen uit de mouwen steken. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van onze centrale examens ligt bij het College voor Examen. Hun website laat zien dat ze hun taak serieus nemen. Ze staan ook open voor samenwerking en geven aan wie hun ketenpartners zijn. Opmerkelijk is dat ze geen partners in de wetenschap noemen. Dat kan niet goed gaan. Het argument van de minister van EL&I dat, om onze concurrentiekracht te verhogen en om tot de wereldtop te behoren, vraagstuk van wetenschap door industrie nodig is, generaliseert: de wetenschap moet meesturen bij het vwo.